

Piotr Masłowski

Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie

1. Gwardyjska Armia Pancerna Rosji – rola i wyzwania w konflikcie na Ukrainie

Od początku działań wojennych na Ukrainie 1. Gwardyjska Armia Pancerna odegrała kluczową rolę w strategicznych operacjach, początkowo wspierając separatystów w Donbasie, a następnie prowadząc ofensywę podczas inwazji z 2022 roku. Oczekiwana jako symbol rosyjskiej potęgi i przestroga dla NATO, 1. Gwardyjska Armia Pancerna, mimo zaawansowanego uzbrojenia, napotkała na Ukrainie silny opór oraz liczne trudności logistyczne, przez co jej działania nie przyniosły oczekiwanych rezultatów.

Wojna na Ukrainie 2014 r.

Po aneksji Krymu przez Rosję w 2014 roku 1. Armia odegrała kluczową rolę w wspieraniu prorosyjskich separatystów w regionie Donbasu. Wspomagała separatystów w wielu ważnych bitwach, w tym w intensywnych walkach wokół Doniecka i Ługańska. Dostarczała separatystom w Donbasie zaawansowane systemy broni, amunicję oraz inne niezbędne zasoby logistyczne. Ich obecność i wsparcie były kluczowe dla utrzymania zdolności bojowych separatystów i kontynuowania walk przeciwko siłom ukraińskim¹. W tym okresie Rosja często zaprzeczała bezpośredniemu zaangażowaniu, chociaż znaczne dowody wskazywały na obecność regularnych jednostek rosyjskich, w tym elementów 1. Armii, w kluczowych ofensywach i operacjach obronnych mających na celu stabilizację terenów kontrolowanych przez separatystów. Jednostki z 1. Gwardyjskiej Armii Pancerniej brały udział w bitwie o Ilovaisk. W sierpniu 2014 roku rosyjskie czołgi T-72B3, używane wyłącznie przez armię rosyjską, zostały zauważone w rejonie Doniecka. Ten model czołgu nigdy nie był eksportowany na Ukrainę, co stanowiło dowód bezpośredniego zaangażowania Rosji².

¹ *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1498.html [dostęp: 24.05.2024].

² *British Investigators: More Evidence Found Of Russian Role In Donbas*, <https://www.rferl.org/a/british-online-research-group-says-more-evidence-found-of-russian-role-in-donbas-conflict/30116665.html> [dostęp: 24.05.2024].

Inwazja na Ukrainę 2022

Rosja koncentrowała swoje wojska na granicy z Ukrainą od listopada 2021 roku. Ukraina szacowała liczbę żołnierzy na 140 tysięcy³. Siły 1 Gwardyjskiej Armii Pancерnej były obecne w regionach Woroneża, Kurska i Briańska już przed inwazją, co sugerowało przygotowania do operacji na dużą skalę. W Woroneżu zaobserwowano m.in. bataliony czołgów T-80U i T-72B3, wspierane przez bojowe wozy piechoty BMP-2 oraz samobieżne haubice 2S19⁴. Jednostka ta była zaangażowana w ofensywę na północnym wschodzie Ukrainy, mając na celu zdobycie Charkowa. Operacja ta była prowadzona wspólnie z 6. Armią Ogólnowojskową, ale napotkała na silny opór ukraińskich sił zbrojnych, co spowodowało zatrzymanie ofensywy i ostateczne wycofanie się rosyjskich wojsk z okolic Charkowa po poniesieniu ciężkich strat⁵. W kolejnych miesiącach 1. Gwardyjska Armia Pancerna została przemieszczona na inne odcinki frontu, w tym w kierunku Kijowa, gdzie miała wspierać próby okrążenia stolicy Ukrainy. Operacja ta również nie przyniosła zamierzonych efektów, a rosyjskie wojska zostały zmuszone do odwrotu pod naciskiem ukraińskich kontrataków⁶. W 2023 roku, jednostki tej armii brały udział w działaniach w rejonie Luhanska i Doniecka, próbując przełamać ukraińską obronę i posuwać się na zachód. Pomimo pewnych postępów

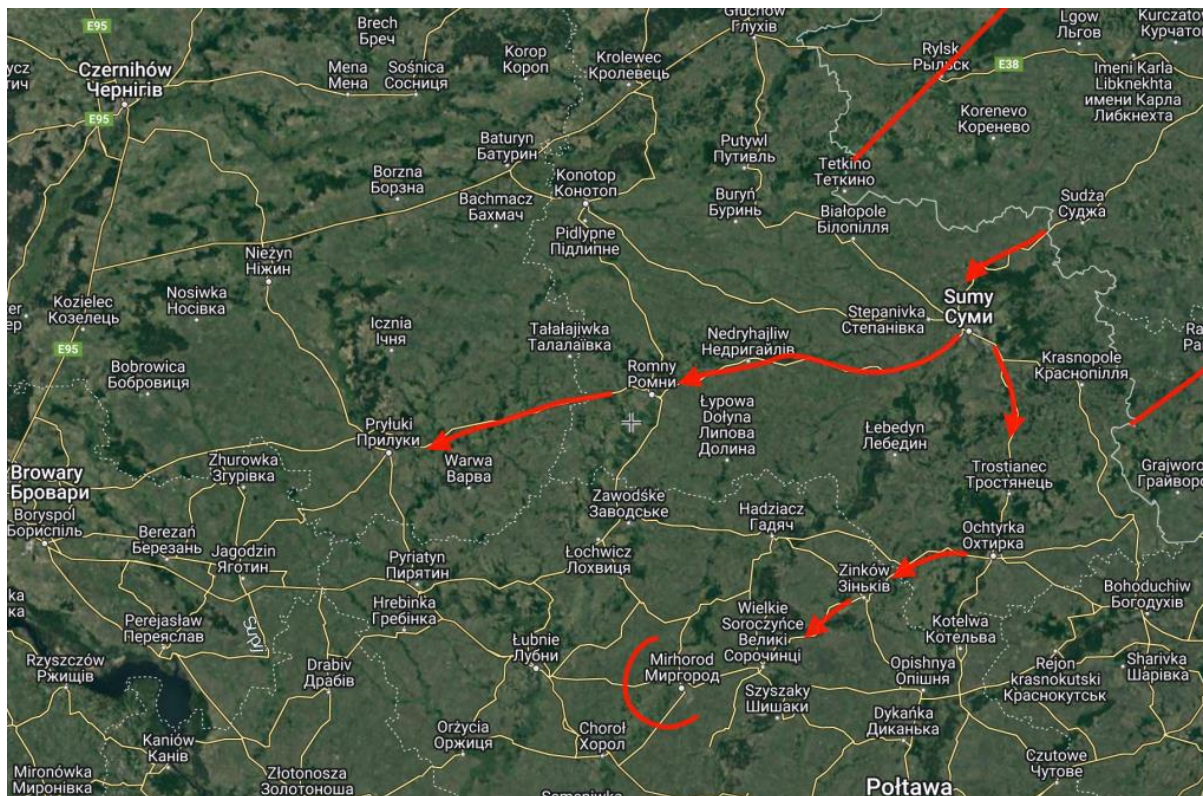
³ <https://belsat.eu/en/news/14-02-2022-cit-russia-relocates-1st-tank-army-to-border-with-ukraine> [dostęp: 23.05.2024].

⁴ *Russian 1st Guards Tank Army equipment spotted in Voronezh analysis*, <https://www.janes.com/defence-news/news-detail/russian-1st-guards-tank-army-equipment-spotted-in-voronezh-analysis> [dostęp 23.05.2024]

⁵ <https://www.usmcu.edu/Outreach/Marine-Corps-University-Press/MCU-Journal/JAMS-vol-14-no-2/Russias-War-in-Ukraine/> [dostęp: 23.05.2024].

⁶ *Russian offensive campaign assessment march*, <https://www.understandingwar.org/backgrounder/russian-offensive-campaign-assessment-march-9-2024> [dostęp: 23.05.2024].

w kierunku Kupiańska i Lymana, ich zdolność bojowa była znacznie osłabiona przez straty poniesione w poprzednich operacjach oraz trudności logistyczne i zaopatrzeniowe.

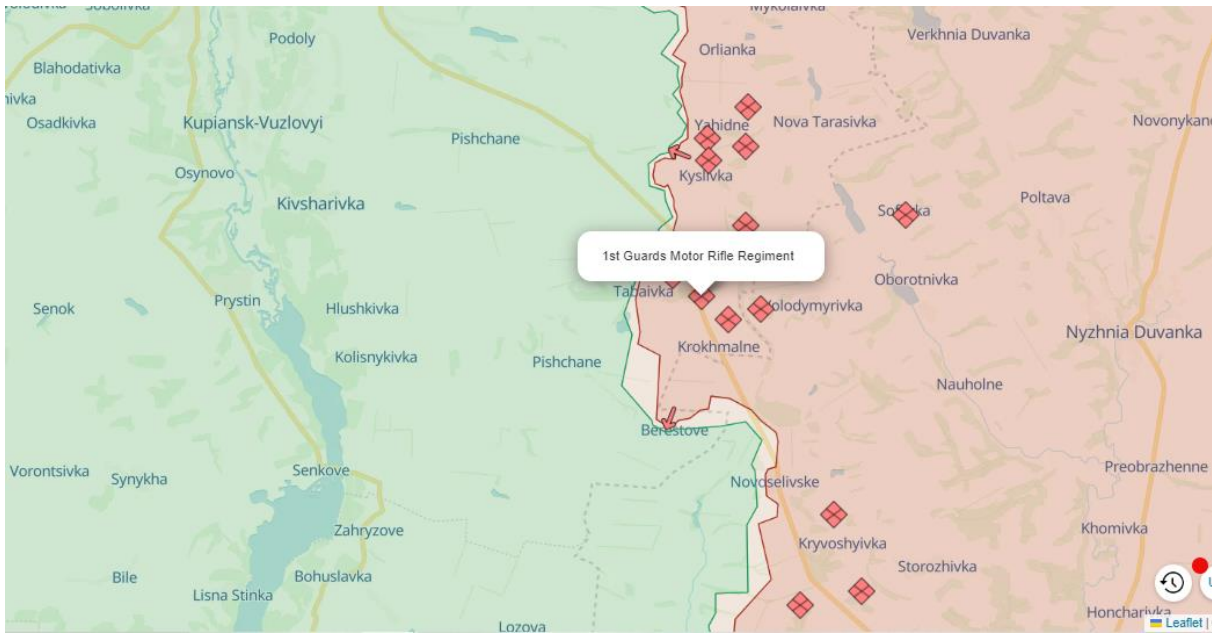

Rysunek 1. Domniemane kierunki natarcia 1. Armii Pancерnej Gwardii w ciągu pierwszych dwóch tygodni inwazji (24 lutego – 8 marca)

Źródło: <https://www.overtdefense.com/2022/03/29/elements-of-russias-elite-1st-guards-tank-army-withdrawn-from-ukraine/> [dostęp: 23.05.2024].

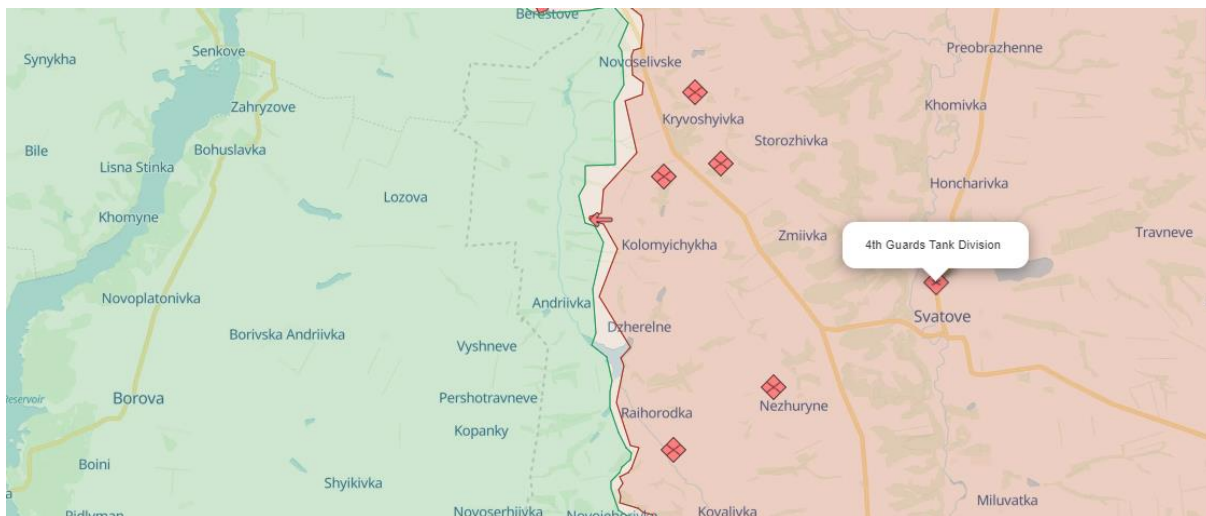
Obecna sytuacja 1 Armii

Z informacji ze źródła DeepState map jednostki 1 Armii są skoncentrowane na wschód od Charkowa zajmując kolejne wsie i kierują się na Kupiańsk.

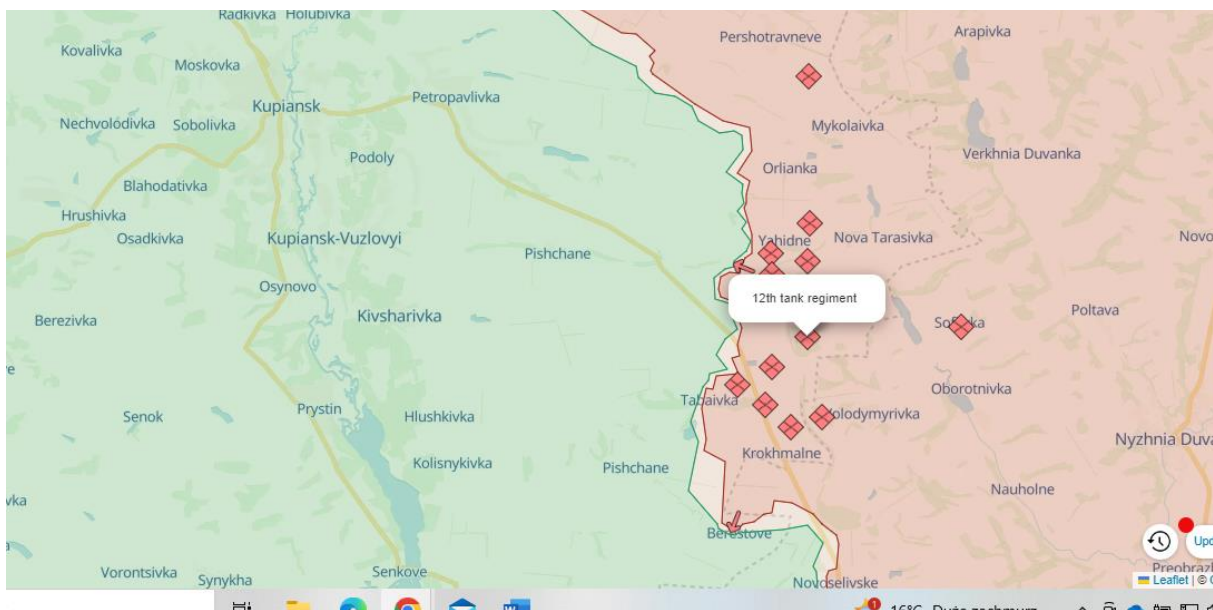
Rysunek 2. 1. Gwardyjski Sewastopolski pułk zmechanizowany

Źródło: <https://deepstatemap.live/en/#9/49.4744/37.1915> [dostęp: 23.05.2024].

Rysunek 3. 4 Gwardyjska Dywizja Pancerna

Źródło: <https://deepstatemap.live/en#9/49.4744/37.1901> [dostęp: 23.05.2024].

Rysunek 3. 12 Pułk czołgów

Źródło: <https://deepstatemap.live/en#9/49.4744/37.1901> [dostęp: 23.05.2024].

Rosja codziennie odnotowuje postępy na froncie. Zyski terytorialne, choć zazwyczaj skromne mają miejsce jednocześnie na kilku odcinkach. Ukraińska grupa DeepState, monitorująca działania wojenne, wskazuje, że siły rosyjskie posuwają się do przodu. W obwodzie charkowskim Rosjanie intensyfikują wysiłki, aby szybko odizolować obszar walk na wschód od rzeki Siewierski Doniec i zdobyć Wołczańsk. Rosyjskie dowództwo dąży do

stworzenia zagrożenia dla ukraińskich sił broniących Kupiańska m.in. niszcząc most łączący Tyche i Wołczańskie Chutory. W ten sposób najeźdźcy chcą odizolować ukraińskie jednostki operujące po obu stronach zbiorników wodnych, uniemożliwiając im wsparcie obrony Wołczańska. Rosyjskie siły próbowały również zniszczyć ukraińskie linie komunikacyjne naziemne na południowy zachód i wschód od Wołczańska. Sugeruje to, że Rosja zamierza skupić się na zajęciu miasta, zamiast próbować je obejść lub rozszerzać front dalej na wschód wzdłuż granicy.

Podsumowanie i wnioski

1. Gwardyjska Armia Pancerna, reaktywowana w 2014 roku na decyzję prezydenta Rosji, miała stanowić symbol powrotu do tradycji wojskowych oraz wzmocnienia morale rosyjskich sił zbrojnych. Jako jeden z kluczowych związków operacyjnych Federacji Rosyjskiej, odegrała istotną rolę w konflikcie na Ukrainie – od wspierania prorosyjskich separatystów w Donbasie po prowadzenie ofensywnych działań podczas inwazji w 2022 roku.

Mimo początkowych sukcesów i zaawansowanego uzbrojenia, 1. Armia Pancerna napotkała na Ukrainie silny opór oraz liczne wyzwania logistyczne, co unaocznilo trudności w prowadzeniu działań bojowych w nowoczesnym środowisku konfliktu. Straty poniesione podczas prób zajęcia Charkowa i Kijowa oraz konieczność dostosowania się do intensywnej obrony ukraińskiej sprawiły, że jej skuteczność i zdolności bojowe zostały poddane w wątpliwość.

Reaktywacja tej jednostki miała znaczenie strategiczne i symboliczne, lecz działania na Ukrainie podkreślają wyzwania, przed jakimi stoją tradycyjne formacje pancerne w obliczu zaawansowanych technologii obronnych i dynamicznych strategii przeciwnika. Mimo trudności, 1. Gwardyjska Armia Pancerna pozostaje ważnym elementem rosyjskiej strategii wojskowej, zwłaszcza w kontekście obrony strategicznych obszarów wokół Moskwy i realizacji operacyjnych celów w regionie.

(korekta merytoryczna: dr hab. Ilona Urych)

Bibliografia:

British Investigators: More Evidence Found Of Russian Role In Donbas,
<https://www.rferl.org/a/british-online-research-group-says-more-evidence-found-of-russian-role-in-donbas-conflict/30116665.html> [dostęp: 23.05.2024].

<https://belsat.eu/en/news/14-02-2022-cit-russia-relocates-1st-tank-army-to-border-with-ukraine> [dostęp: 23.05.2024].

<https://deepstatemap.live/en#9/49.4744/37.1901> [dostęp: 23.05.2024].

<https://deepstatemap.live/en#9/49.4744/37.1915> [dostęp: 23.05.2024].

<https://www.overtdefense.com/2022/03/29/elements-of-russias-elite-1st-guards-tank-army-withdrawn-from-ukraine/> [dostęp: 23.05.2024].

<https://www.usmcu.edu/Outreach/Marine-Corps-University-Press/MCU-Journal/JAMS-vol-14-no-2/Russias-War-in-Ukraine/> [dostęp: 23.05.2024].

Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine,
https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR1498.html [dostęp: 23.05.2024].

Russian 1st Guards Tank Army equipment spotted in Voronezh analysis,
<https://www.janes.com/defence-news/news-detail/russian-1st-guards-tank-army-equipment-spotted-in-voronezh-analysis> [dostęp: 23.05.2024].

Russian offensive campaign assessment,
<https://www.understandingwar.org/backgrounder/russian-offensive-campaign-assessment-march-9-2024> [dostęp: 23.05.2024].